ЧЕРВІНЧУК Андрій
завідувач науково-дослідної лабораторії публічної безпеки громад навчально-наукового інституту права та соціального менеджменту Донецького державного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, старший дослідник

АТАМАНЕНКО Юлія
провідна наукова співробітниця науково-дослідної лабораторії публічної безпеки громад навчально-наукового інституту права та соціального менеджменту Донецького державного університету внутрішніх справ, кандидатка технічних наук, старша дослідниця

ГЕНДЕРНІ АСПЕКИ БЕЗПЕКИ НА ТРАНСПОРТІ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Гендерні аспекти безпеки на транспорті в Україні набули особливої актуальності в умовах повномасштабної війни, оскільки воєнні дії суттєво трансформували функціонування транспортної інфраструктури, змінили мобільність населення та загострили наявні проблеми безпеки, зокрема для жінок, дітей, осіб з інвалідністю та внутрішньо переміщених осіб. Збройна агресія спричинила структурні зміни у сфері транспортного забезпечення, яке стало ключовим елементом організації евакуації, доступу до соціальних послуг, працевлаштування та освіти. У цьому контексті гендерна проблематика транспортної безпеки зберігає актуальність як у мирний час, так і в умовах воєнного стану.

Під гендерною безпекою у транспортному середовищі доцільно розуміти створення умов, за яких особи незалежно від статі мають рівний і безпечний доступ до транспортних послуг, захищені від дискримінації та гендерно зумовленого насильства. У сучасних дослідженнях усе більше уваги приділяється саме цьому аспекту, зокрема слід виокремити дослідження «Гендерні розриви в секторі муніципального транспорту», проведене за ініціативи та підтримки Міністерства розвитку громад та територій України в межах проєкту She Drives [1]. Це перше в Україні комплексне дослідження, спрямоване на виявлення чинників, що зумовлюють гендерні розриви у сфері муніципального транспорту.

У межах дослідження було проаналізовано нормативно-правову базу, проведено анкетування та інтерв’ювання, що дозволило визначити ключові виклики у сфері залучення жінок до транспортної галузі. Серед них: безпекові ризики, посилені воєнними умовами; труднощі поєднання професійної

діяльності з сімейними обов'язками; обмежений доступ до професійної підготовки; поширені гендерні стереотипи щодо «чоловічого» характеру професії водія; відсутність належно адаптованих умов праці. Для подолання зазначених проблем необхідне формування рівних можливостей для жінок і чоловіків у транспортному секторі відповідно до міжнародних стандартів, що також сприятиме європейській інтеграції України та її сталому соціально-економічному розвитку [2].

Наразі Україна поступово інтегрує принципи гендерної рівності у транспортну політику. Відповідні положення закріплені у державних стратегіях забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, а також у секторальних програмах розвитку транспорту. Важливим кроком стало впровадження ініціатив, спрямованих на розширення участі жінок у транспортній сфері, зокрема програм професійного навчання водійок автобусів і вантажівок. Такі проєкти сприяють не лише подоланню кадрового дефіциту, а й формуванню більш інклюзивного професійного середовища. Окрема увага приділяється гармонізації національного законодавства з європейськими стандартами, які передбачають інтеграцію гендерного підходу у планування транспортної інфраструктури. Водночас міжнародний досвід свідчить, що ефективність таких змін забезпечується лише за умови комплексного та системного підходу.

Аналізуючи викладене, доцільним видається впровадження таких заходів: інтеграція гендерного аналізу на всіх етапах транспортного планування; забезпечення системного збору статистики щодо випадків насильства у транспорті з розподілом за статтю та віком; модернізація інфраструктури (освітлення, відеоспостереження, кнопки тривоги); запровадження політики нульової толерантності до домагань із чіткими механізмами реагування; розширення програм професійної підготовки жінок; проведення інформаційно-просвітницьких кампаній щодо прав пасажирів та безпечної поведінки; надання психологічної та правової підтримки постраждалим від гендерно зумовленого насильства.

Отже, гендерні аспекти безпеки на транспорті в Україні є важливою складовою реалізації державної гендерної політики та процесів післявоєнного відновлення. Забезпечення безпечного, доступного й інклюзивного транспортного середовища сприятиме підвищенню мобільності жінок, їхній економічній активності та соціальній інтеграції. Комплексний підхід, що поєднує нормативні зміни, інфраструктурні рішення, освітні заходи та участь громадянського суспільства, дозволить сформувати транспортну систему, засновану на принципах рівності, безпеки та поваги до людської гідності.

Список використаних джерел:

1. «Гендерні розриви у муніципальному транспорті»: презентовано дослідження. URL: https://mindev.gov.ua/news/henderni-rozryvy-u-munitsypalnomu-transporti-prezentovano-doslidzhennia (дата звернення: 28.02.2026).

2. AICS Kyiv and UNDP present results of research into gender-based violence on public transport in Ukraine. URL: https://www.undp.org/ukraine/press-releases/aics-kyiv-and-undp-present-results-research-gender-based-violence-public-transport-ukraine (дата звернення: 28.02.2026).

ЧЕРНЬОНКОВ Ярослав
завідувач кафедри мовної підготовки Донецького державного університету внутрішніх справ, кандидат педагогічних наук, доцент

ЄВРОПЕЙСЬКІ СТАНДАРТИ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ КРІЗЬ ПРИЗМУ ІНШОМОВНОЇ ОСВІТИ: ВИКЛИКИ ТА МОЖЛИВОСТІ ДЛЯ УКРАЇНИ

Європейська інтеграція України передбачає не лише правову гармонізацію, але й трансформацію освітнього, комунікативного та соціокультурного середовища відповідно до принципів рівності та недискримінації. Гендерна рівність визначається одним із фундаментальних ціннісних орієнтирів європейського простору, закріплених у політиках Європейського Союзу та Ради Європи. У цьому контексті особливого значення набуває іншомовна освіта як інструмент формування гендерно чутливої професійної комунікації (*gender-sensitive communication*) та розвитку демократичної культури [1].

Європейські підходи до забезпечення гендерної рівності

Європейська політика гендерної рівності базується на принципі *gender mainstreaming*, тобто інтеграції гендерного виміру в усі сфери публічної політики, освіти, праці та управління. Такий підхід передбачає не ізольовані заходи, а системну зміну інституційних практик, освітніх програм та професійної підготовки фахівці [2].

Стратегічні документи європейських інституцій підкреслюють необхідність:

- подолання гендерних стереотипів через освіту;
- забезпечення рівного доступу до професійної реалізації;
- формування культури недискримінаційної комунікації;
- підготовки фахівців, здатних працювати в інклюзивному середовищі [3].

Таким чином, освіта розглядається як ключовий механізм сталих суспільних змін.

Роль іншомовної освіти у впровадженні гендерних стандартів

Іншомовна підготовка у закладах вищої освіти дедалі більше виходить за межі суто лінгвістичної компетентності. Вона включає розвиток міжкультурної, етичної та соціальної відповідальності, що відповідає концепції *Education for Democratic Citizenship*.

Викладання іноземної мови створює унікальні можливості для:

- аналізу міжнародних кейсів гендерної політики;